МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

ПРОГРАМА

ПО

СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

Приета от Катедрен съвет № 16 / 22.06.2026 г.

Утвърдена от Факултетен съвет № 5 / 29.05.2026 г.

Наименование на дисциплината

Социална медицина и промоция на здравето

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Аудиторна заетост				Кредити извън-аудиторна заетост	Общо кредити	Часове по години и семестър	
								I година	
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредити			I	II
Социална медицина и промоция на здравето	I	30	15	15	2	2		30	

Наименование на дисциплината:

Социална медицина и промоция на здравето

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителен

Ниво на обучение:

ОКС „Бакалавър“

Форми на обучение:

Редовна форма

Курс на обучение:

I курс, I семестър

Продължителност на обучение:

Един семестър

Хорариум:

15 часа лекции, 15 часа упражнения

Помощни средства за преподаване:

Обучението се осъществява чрез съвременни интерактивни методи и електронни образователни ресурси:

• мултимедийни презентации;
• дискусии и работа в малки групи;
• анализ на практически и социално-медицински казуси;
• ролеви игри;
• видеодемонстрации и учебни филми;
• QR кодове и електронни образователни ресурси;

• онлайн платформи за обучение;
• линкове към актуални научни публикации;
• разработване на самостоятелни задания.

Методи за стимулиране на творческата активност на студентите

• участие в дискусии по актуални проблеми на общественото здраве;
• анализ и решаване на практически казуси;
• работа в малки групи;
• разработване на програми за промоция на здравето и профилактика;
• самостоятелно проучване на здравни проблеми и добри практики;
• представяне и защита на индивидуални задания.

Форми на оценяване:
Осъществява се чрез тестово изпитване и текущ контрол по време на упражненията;
- *• оценка на самостоятелни задания;*
- *• участие в дискусии и анализ на казуси;*
- *• писмен изпит (тест);*
- *• текущо оценяване по време на семестъра.*

Аспекти при формиране на оценката:

- *• текущ контрол и участие в упражненията – 30%;*
- *• писмен изпит (тест) – 70%.*

Семестриален изпит:

писмен изпит (тест)

Държавен изпит:

Не

Водещ преподавател:

Доц. д-р Цонка Митева-Катранджиева, дм

Катедра:

Катедра „Социална медицина и обществено здраве“

АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина „Социална медицина и промоция на здравето“ има за цел да запознае студентите със същността, предмета, методите и основните направления на социалната медицина като интегративна наука за здравето на населението. В обучението се разглеждат взаимовръзките между здравето, болестта и социалната среда, влиянието на биологичните, поведенческите, социално-икономическите и екологичните фактори върху здравния статус на населението, както и възможностите за тяхното управление чрез дейности по профилактика, промоция на здравето и обществено здраве. Специално внимание се отделя на медицинската демография, основите на епидемиологията, рисковите фактори за здравето, социалнозначимите заболявания и съвременните предизвикателства пред общественото здраве. Разглеждат се организацията на здравната система в Република България, здравното обслужване на населението, майчиното и детското здравеопазване, както и ролята на различните здравни специалисти в процесите на профилактика, здравно образование и здравна комуникация. В рамките на дисциплината студентите придобиват знания за основните принципи на здравната промоция, здравната просвета и формирането на здравословно поведение. Акцент се поставя върху практическото приложение на био-психо-социалния подход към здравето и болестта, оценката на здравните потребности на населението и участието на лекарския асистент в дейности, насочени към укрепване на здравето, превенция на заболяванията и подобряване качеството на живот. Обучението създава основа за формиране на професионални компетентности, необходими за работа в мултидисциплинарен екип, участие в здравнообразователни инициативи и прилагане на съвременни подходи за промоция на здравето и профилактика на заболяванията.

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

• Да формира знания за същността, предмета, задачите и методите на социалната медицина като научна дисциплина.
• Да запознае студентите с основните концепции за здраве, болест, индивидуално, групово и обществено здраве.
• Да изгради познания за влиянието на биологичните, поведенческите, социално-икономическите и екологичните детерминанти върху здравето на населението.
• Да представи основните демографски процеси и тяхното значение за общественото здраве.
• Да въведе студентите в основните принципи, методи и приложения на епидемиологията.

• Да развие умения за разпознаване и оценка на рисковите фактори за здравето и заболяванията.
• Да формира знания за здравната система, организацията на здравеопазването и здравното обслужване на населението в Република България.
• Да запознае студентите с основните елементи на здравната промоция, здравната просвета и профилактиката.
• Да развие умения за прилагане на био-психо-социалния подход при оценката на здравните потребности на индивида и общността.
• Да подготви студентите за участие в дейности по промоция на здравето, профилактика на заболяванията и здравно образование.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

След успешно завършване на обучението студентите:

Ще знаят:

• същността, предмета, задачите и методите на социалната медицина;
• основните концепции за здраве, болест, индивидуално, групово и обществено здраве;
• основните детерминанти на здравето и показателите за оценка на здравния статус на населението;
• демографските процеси и тяхното значение за общественото здраве;
• основните принципи и методи на епидемиологията;
• ролята на здравната промоция, здравната просвета и профилактиката за подобряване здравето на населението;
• организацията на здравната система и здравното обслужване в България;
• медико-социалните аспекти на социалнозначимите заболявания и рисковите поведения.

Ще могат:

• да прилагат био-психо-социалния подход при оценката на здравето и болестта;
• да анализират основни здравни, демографски и епидемиологични показатели;
• да разпознават и оценяват рискови фактори за здравето;
• да участват в дейности по здравна промоция и профилактика;
• да използват подходящи методи за здравна комуникация и здравно образование;
• да изготвят социална история на пациента;
• да работят в екип при реализиране на дейности, насочени към опазване и укрепване на здравето.

Ще придобият компетентности за:

• участие в програми за промоция на здравето и профилактика на заболяванията;
• участие в оценката на здравните потребности на индивиди и групи от населението;
• прилагане на принципите на здравното образование и здравната комуникация;
• участие в мултидисциплинарни дейности, насочени към подобряване на общественото здраве;
• подкрепа на пациенти и общности за формиране на здравословно поведение и намаляване на рисковете за здравето.

Л Е К Ц И И

	Наименование на темата	Часове
1	Социалната медицина като наука - развитие, предмет, методи.	2
2	Здраве и болест. Детерминанти на здравето.	2
3	Обществено здраве.	
4	Основи на епидемиологията.	2
5	Социалнозначими заболявания и рискови поведения	2
6	Здравна система и организация на здравеопазването в България	2
7	Основни елементи на здравната промоция. Първична, вторична и третична профилактика.	2
8	Здравно образование и общуване със здрави и болни лица.	1
	Всичко	15 часа

У П Р А Ж Н Е Н И Я

	Наименование на темата	Часове
1	Медицинска демография - видове, значение за общественото здраве.	2
2	Заболеваемост – показатели.	2
3	Епидемиология - оценка на риска	2
4	Майчино и детско здравеопазване. Диспансеризация.	2
5	Здравно обслужване на населението. Доболнична медицинска помощ.	2
6	Социална история на болестта, сестринска диагноза, сестринско досие.	2
7	Здравна култура и здравна самодейност на населението. Здравна просвета, основни принципи и методи.	2
8	Обсъждане на предварително разработени програми за промоция и профилактика.	1
	Всичко	15 часа

ЛИТЕРАТУРА

1. Митева-Катранджиева, Ц. Лекционен курс.
2. Борисов, В., Юрукова, К., Салчев, П.-”Социална медицина” София 1999 г.
3. Кръстева, Н.-”Социална медицина и въведение в здравния мениджмънт” София 2000 г.
4. Димитров, И. - ”Социална медицина“ - избрани лекции, София 2001 г.
5. Воденичаров, Ц., Юрукова, К., Попова, С., Борисов, В. - ”Социална медицина”- избрани лекции, София 2001 г.
6. Юрукова К., М. Льочкова - Промоция на здравето - в Ново обществено здравеопозване под редакцията на проф. В. Борисов София, 1998.
7. Стефанов Р. Социална медицина: подходи за обучение и модели. Изд. „Студио Гриф“, Пловдив, 2010.

КОНСПЕКТ

1. Социалната медицина като наука: зараждане, развитие, предмет, обект, задачи и методи.
2. Социалната медицина като наука: мисия, структура, функции, приложение.
3. Индивидуално здраве – определение, измерения. Болест. Спектър на здравето.
4. Групово и обществено здраве: определение, структурни компоненти, основни групи показатели и критерии за тях.
5. Детерминанти на здравето. Механизъм на влияние. Здравни индикатори. Критерии за здравословен начин на живот.
6. Същност и значение на социалната история на пациента.
7. Същност и значение на социалната етиология, социалната профилактика, социалната терапия и социалната рехабилитация на заболяванията.
8. Медицинска демография – раздели. Статика. Модел на демографски преход. Семейно планиране.
9. Медицинска демография. Механично движение на населението – същност, видове, здравни аспекти.
10. Медицинска демография. Естествено движение на населението – раждаемост, смъртност, естествен прираст. Показатели.
11. Заболеваемост и болестност – определение. Източници и методи за изучаване. Показатели. Международна класификация на болестите.
12. Епидемиология – определение, задачи, методи. Естествена история на заболяването
13. Рискови фактори, причинност. Критерий на Брадфорд – Хил. Оценка на риска.
14. Епидемиологични проучвания – наблюдателни и експериментални проучвания.
15. Майчино и детско здравеопазване.
16. Диспансеризация.
17. Здравна култура и Здравна просвета - принципи и методи.
18. Методи за здравно обучение. Мотивация за здравословно поведение. Роля на лекарския асистент в здравната комуникация.

19. Основни елементи на Здравната промоция.
20. Първична, вторична и третична профилактика. Скрининг и ранна диагностика.
21.Социалнозначими заболявания и рискови поведения - Сърдечно-съдови заболявания, Захарен диабет, затлъстяване и зависимости, Психично здраве и стрес.
22. Здравна система и организация на здравеопазването в България - Структура на здравната система.
23. Основни институции и здравно осигуряване.
24. Права и задължения на пациенти и медицински специалисти